جۆر و شێوەکانی بوونی کاریکاتێر لە ڕۆژنامەگەریدا بەشی 4 ... هەندرێن خۆشناو

وێنەی کاریکاتێریی دەتوانێت لە ڕۆژنامەگەری خولاودا بە چەندین شێوەی جیاوازەوە بوونی هەبێت، بە گوێرەی ئامانجە دیاریکراوەکانی یان ئاماژە زۆرەکانی ترەوە، لە نێو ئەو شێوانەشەوە دەتوانین باس لەم شێوانەی خوارەوە بکەین:

1- گۆشەی سەربەخۆ:

لە بەرزترین شێوەکانی کاریکاتێرە لە ڕۆژنامەگەریدا، ئەم شێوەیە بیرۆکەی کاریکاتێرەکە دەگەیەنێتە خوێنەر بەبێ هیچ دەست تێوەردانێك لەلایەن بابەتە ڕۆژنامەوانییەکانی ترەوە، بە ناوەڕۆك و توخمە پێکهێنەرەکانی تری هاوتەریبە لەگەڵ بابەتە ڕۆژنامەوانییەکانی تردا، بەمەش دەبێتە بابەتێکی ڕۆژنامەوانی سەربەخۆ کە هەموو توخمەکانی هەواڵی (ڕووداو، پاڵەوان، کات، شوێن) تێدایە، کە توخمە سەرەتاییەکانی پێکهێنانی هەر بابەتێکی ڕۆژنامەوانین، بە گوێرەی جۆری بابەتەکە، ئەمەش ئەوە ناگەیەنێت کە فەراهەمکردنی توخمەکانی هەواڵ، بریتی بێت لە پێویستی دەربڕین لە ڕووداوێکی دیاریکراوەوە، هەروەکو ژانرە ئەدەبیەکانی تر کاریکاتێر دەتوانێت هانا بۆ پێشکەشکردنی بیرۆکەیەکی خەیاڵی ببات، تێیدا ئاماژە بکات بە ڕووداوێکی واقیعی دیاریکراو یان بە بابەتێکی گشتی، هەروەها کاریکاتێر دەتوانێت بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ ببێتە بابەتێکی هەواڵیی، و هانا بۆ ئاماژە و لاپلار نەبات، لە هەموو حاڵەتەکانیشەوە گرنگ ئەوەیە کە کاریکاتێر بیرۆکەکەی بە شێوەیەکی سەربەخۆ پێشکەش بکات، بەبێ پشت بەستن بە هیچ بابەتێکی ڕۆژنامەوانی تر.

سەبارەت بەو بابەتانەش کە ئەم کاریکاتێرە دەتوانێت مامەڵە یان چارەسەریان بکات، دەکرێت هەر بابەتێك بێت لەو بابەتانەی کە لە جۆرەکانی کاریکاتێردا پێشتر باسمان کردووە.

ئەم گۆشە کاریکاتێریەش لە زۆربەی ڕۆژنامەکانی جیهاندا بوونی هەیە، لە هەندێکیشیاندا چەندین گۆشەی سەربەخۆ تایبەتکراوە بە کاریکاتێر، شوێنی خۆیان گرتووە لە لاپەڕەی یەکەم یان دوالاپەڕە لە ڕۆژنامەکاندا، زۆرجاریش چەندین گۆشەی بەردەوامی هەیە لە لاپەڕە

تایبەتمەندەکان لە ڕۆژنامەکاندا وەکو لاپەڕەکانی وەرزش و ئەدەب و پەیوەندییە نێودەوڵەتییەکان و ئەوانی تر.
کرداری بڵاوکردنەوەی گۆشەی کاریکاتێریی لە ڕۆژنامەدا و لە شوێنێکی بەردەوام (بۆ نمونە لاپەڕەی یەکەم یان دوالاپەڕە) ئەرێنی و نەرێنی خۆی هەیە بۆ کاری ڕۆژنامەکە، ڕووە ئەرێنییەکەی ئەو نەریتە لەوەدا کورت دەبێتەوە کە ڕۆژنامەکە خوێنەری خۆی وا ڕادێنێت و لە ڕووی دەروونییەوە ئامادەی دەکات بۆ بینینی کاریکاتێر لە هەمان شوێندا، بۆ ئەوەی ماندووبێت لە گەڕان بەدوایدا، ڕووە نەرێنییەکەش لەوەدا کورت دەبێتەوە کە خوێنەر ڕادێت لە بینینی کاریکاتێر لە هەمان شوێندا، ئەمەش وایلێدەکات لە لاپەڕەکانی تردا نەگەڕێت، زۆرجاریش ئەمە وا لە خوێنەر دەکات زۆربەی بابەتەکانی تری ڕۆژنامەکە نەبینێت و نەیخوێنێتەوە، بەتایبەتی لەلایەن ئەو خوێنەرانەی کە بایەخ بە خوێندنەوەی هەواڵەکان و بابەتی تری ڕۆژنامەوانییەوە نادەن، بۆیە دەبێت ڕۆژنامەکان ڕەچاوی ئەوە بکەن کە دەبێت پاڵ بە خوێنەرەوە بنێن بۆ بینینی بابەتە وشکەکانی تریشی، وەکو ئابوری و سیاسی بۆ نمونە، بە هاوکاری و یارمەتی بابەتە خۆشبەخشەکانی تری وەکو کاریکاتێرەوە، لەوانەشە تەنیا کاریکاتێر بێت، چونکە وارد نیە کە پارچە هێنراوەیەك تێفڕێدەیتە نێوان دوو وتاری ئابوورییەوە، بەڵام بۆ کاریکاتێرێك کە چارەسەری بابەتە ئابوورییەکان دەکات ئەوە کارێکی زۆر ئاسانە، بەم شێوەیەش کاریکاتێر بە حوکمی پشتبەستنی بە کێشەنی بینایی وەکو ئەو تیرە ئاڕاستەکراوانە وایە کە لەسەر شەقامەکاندا دادەنرێن بۆ نیشاندانی پلازا گشتییەکان لە شارە گەورەکاندا، بۆ ئەوەی بتوانین پارێزگاری لە هەردوو ڕووە ئەرێنی و نەرێنییەکە بکەین، چاکتر وایە چەندین گۆشە بۆ کاریکاتێر لە ڕۆژنامەدا دابنرێت، یەکێکیان سەرەکی و نەگۆڕ، دووەمیش یان زیاتر بەردەوام و جێگۆڕ، کەوا لە خوێنەر بکات بەبێ ماندووبوون گۆشە دڵخوازەکەی خۆی ببینێتەوە، و بەدوای ئەوانی تریشەوە بگەڕێت لەلاپەڕەکانی تردا.

نمونەش بۆ ئەو کاریکاتێرانەی کە دەتوانن گۆشەیەکی سەربەخۆ پێکبهێنن، ئەم نمونانەی خوارە دەهێنینەوە:
وێنەیەکی کاریکاتێریی هونەرمەندی سوریایی عەلی فەرزات لە ڕۆژنامەی (ئەلسەورە) بڵاوکراوەتەوە، کە باسی بارودۆخی لوبنان دەکات، لەم کاریکاتێرەدا هەموو توخمەکانی مادەی ڕۆژنامەوانی بوونیان هەیە، پاڵەوانەکە لوبنانە، کاتەکەش سەری ساڵی زایینییە، شوێنەکەش مەیدانی ململانێیە (شەڕی ناوخۆی لوبنان)، و ڕووداوەکەش ڕوونەدانی هیچ پێشکەوتنێکە.

وێنەیەکی کاریکاتێریی هونەرمەندی لوبنانی مەحمود کەحیل، کە باس لە هەمان کێشە (شەڕی ناوخۆی لوبنان) دەکات، کە تێیدا هونەرمەند ئاماژە بۆ ئەوە دەکات کە لەم شەڕەدا براوە و دۆڕاو نیە تەنیا هەموو لوبنان.

هەندرێن خۆشناو